

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського

Кафедра спеціальної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор із науково-педагогічної роботи

Михальченко Н. В.

«28» серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ІНКЛЮЗИВНЕ НАВЧАННЯ

Ступінь бакалавра

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Спеціальність 016 Спеціальна освіта

Освітня програма Логопедія. Спеціальна психологія

2024-2025 навчальний рік

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Шапочка Катерина Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, доцент

Програму схвалено на засіданні кафедри спеціальної освіти

Протокол від «26» серпня 2024 року № 1

В. о. завідувача кафедри спеціальної освіти (Світлана КАРСКАНОВА)

Програму погоджено з гарантом ОП (Вікторія КИСЛИЧЕНКО)

Анотація

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Інклюзивна освіта» складена к.пед.н., доцентом Шапочкою Катериною Анатоліївною відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів педагогічних спеціальностей.

У програмі «Інклюзивна освіта» представлено теоретико-методологічні, нормативно-правові та організаційно-методичні засади інклюзивної освіти. Програма спрямована на висвітлення питань диференційованого викладання та оцінювання навчальних досягнень та розвитку дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі; взаємодії з різнопрофільними фахівцями та батьками дітей з особливими потребами; адаптації/модифікації курикулуму й методики викладання; розроблення індивідуальних навчальних планів та програм для дітей з особливими освітніми потребами на основі визначення їхніх потреб тощо. Для поглибленого вивчення пропонуються корисні ресурси, які складають сучасні наукові матеріали зарубіжних вчених, зокрема, канадських.

Мета курсу – надати студентам сучасні базові знання з інклюзивної педагогіки, зокрема, розкрити тенденції й проблеми становлення інклюзивної освіти в країнах Західної Європи та Північної Америки, розкрити особливості впровадження інклюзивного навчання в системі національної освіти.

***Ключові слова:** інклюзивна освіта, діти з особливими освітніми потребами, інклюзивне середовище, універсальний дизайн, курикулум, індивідуальна програма розвитку*

Abstract. "Inclusive Education" the normative discipline program is made by PhD, Associate Professor Kateryna Shapochka in accordance with the educational-professional program of bachelors of pedagogical specialties.

The program "Inclusive Education" presents theoretical and methodological, regulatory and organizational and methodological principles of inclusive education. The program aims to highlight the issues of differentiated teaching and assessment of educational achievements and development of children with special educational needs in an inclusive environment; interaction with various specialists and parents of children with special needs; curriculum adaptations / modifications and teaching methods; development of individual curricula and programs for children with special educational needs based on the definition of their needs, etc. For in-depth study, useful resources are offered, which are modern scientific materials of foreign scientists, in particular, Canadian.

The aim of the course is to provide students with modern basic knowledge of inclusive pedagogy, in particular, to reveal trends and problems of inclusive education in Western Europe and North America, to reveal the features of inclusive education in the national education system.

***Keywords:** inclusive education, children with special educational needs, inclusive environment, universal design, curriculum, individual development program*

Опис навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, освітній ступень	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Нормативна	
Загальна кількість годин 90	Спеціальність 016 «Спеціальна освіта»	<i>Рік підготовки:</i>	
		II	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Ступінь бакалавр	<i>Семестр</i>	
		II	
http://moodle.mdu.edu.ua/my/		<i>Лекції</i>	
		10	
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		14	
		<i>Лабораторні</i>	
		-	-
		<i>Самостійна робота</i>	
		66	
		Вид контролю: залік	

Мова навчання – українська.

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 90 год.: 48 год. – аудиторні заняття, 42 год. – самостійна робота (53,3% ~ 46,7%).

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу – надати студентам сучасні базові знання з інклюзивної освіти, зокрема, розкрити тенденції й проблеми становлення інклюзивної освіти в країнах Західної Європи та Північної Америки, розкрити особливості впровадження інклюзивного навчання в системі національної освіти; висвітлення питань диференційованого викладання та оцінювання навчальних досягнень та розвитку дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі; взаємодії з різнопрофільними фахівцями та батьками дітей з особливими потребами; адаптації/модифікації курикулуму й методики викладання; розроблення індивідуальних навчальних планів та програм для дітей з особливими освітніми потребами на основі визначення їхніх потреб тощо.

Завдання курсу: надання студентам ґрунтовних знань в галузі інклюзивної освіти та соціальної педагогіки, а саме у сфері діагностико-аналітичної і консультативної діяльності сформувані у студентів здатність використовувати професійно-профільовані знання; здатність до проектування і впровадження психолого-педагогічних технологій; уміння консультивати осіб з ООП, батьків (законних представників) дітей з ООП з питань організації і реалізації індивідуальних освітніх і абілітаційних/реабілітаційних психолого-педагогічних програм, оптимізації соціально-середовищних умов життєдіяльності; уміння консультивати педагогів освітніх організацій, які здійснюють інклюзивне навчання дітей з особливими освітніми потребами.

Передумови для вивчення дисципліни:

Вивчення дисциплін: педагогіка (загальна, дошкільна, історія дошкільної педагогіки), психологія (загальна, дитяча, педагогічна).

Навчальна дисципліна складається з 3-х кредитів.

Програмні результати навчання:

ПРН3. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності дітей з ООП у контексті професійних завдань.

ПРН4. Аргументувати, планувати та надавати послуги раннього втручання відповідно до рівня функціонування, обмеження життєдіяльності й здоров'я дитини.

ПРН8. Організовувати і здійснювати психолого-педагогічне вивчення дітей з особливостями психофізичного розвитку, діагностико-консультативну діяльність.

ПРН10. Здійснювати спостереження за дітьми з психофізичними порушеннями (інтелекту, мовлення, зору, слуху, опорно-рухових функцій тощо), реалізовувати корекційно-педагогічну роботу з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей.

ПРН12. Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності дитини з особливими освітніми потребами.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

Загальнопредметні:

ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-8. Здатність працювати в команді.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК-1. Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я, раннього втручання, розвитку і корекції, навчання і виховання, реабілітації і соціалізації осіб з особливими освітніми потребами.

СК-3. Здатність застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності.

СК-4. Здатність планувати та організовувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення (інтелекту, мовлення, слуху, зору, опорно-рухових функцій тощо), актуального стану та потенційних можливостей осіб із особливими освітніми потребами.

СК-11. Здатність дотримуватися основних принципів, правил, прийомів і форм суб'єкт-суб'єктної комунікації.

СК-15. Здатність аргументовано відстоювати власні професійні переконання, дотримуватись їх у власній фаховій діяльності.

Компетентність у сфері міжнародного та національного законодавства про інклюзивну освіту, здатність збагачувати досвід інклюзивної освіти в Україні та інших державах світу;

Компетентність у сфері концептуальних засад інклюзивної освіти (здатність розуміти значення комплексного підходу у наданні корекційних освітніх послуг в інклюзивному середовищі; знання і розуміння концепцій, теорій, принципів інклюзивної освіти; здатність розуміти основні положення інклюзивної освіти);

Компетентність у розумінні, сприйманні та виявленні етичних норм поведінки відносно осіб з особливими освітніми потребами, толерантного ставлення до дітей з ООП, недопущення дискримінації;

Компетентність щодо володіння базовими уявленнями про категорії осіб з особливими освітніми потребами, які є суб'єктами інклюзивної освіти; закономірностей та особливостей їх розвитку та особливостей супроводу;

Компетентність у використанні дослідницьких навичок з вивчення актуальних проблем розвитку інклюзивної освіти в сучасному світі; здатність володіти сучасними уявленнями про принципи організації, навчально-методичне забезпечення та механізми практичної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами; здатність використовувати професійно-профільовані знання у здійсненні інформаційної роботи серед населення з питань корекційної та інклюзивної освіти.)

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Визначення основних понять «інклюзія», «інтеграція», та ін.

Тема 2. Міжнародна політика і законодавча база інклюзивної освіти.

Тема 3. Національне законодавство в сфері інклюзивної освіти.

Тема 4. Особливості впровадження інклюзивного навчання в Україні, ресурсні можливості спеціальної освіти.

Тема 5. Передумови для забезпечення успішної інклюзії.

Тема 6. Роль батьків у впровадженні інклюзивної освіти.

Тема 7. Діти з особливими освітніми потребами.

Тема 8. Індивідуальна програма розвитку.

Тема 9. Технології навчання в інклюзивному освітньому середовищі.

3. Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Інклюзивна освіта як модель соціального устрою. Міжнародне та національне законодавство.

Тема 1. Визначення понять «інклюзія», «інтеграція», «порушення психофізичного розвитку», «особливі потреби» та ін.

Тема 2. Міжнародна політика і законодавча база інклюзивної освіти. Саламанкська декларація та документи ООН і ЮНЕСКО

Тема 3. Національне законодавство в сфері інклюзивної освіти.

Кредит 2. Спеціальна освіта в Україні та модернізація освітньої галузі.

Тема 4. Особливості впровадження інклюзивного навчання в Україні, ресурсні можливості спеціальної освіти. (Характеристика спеціальної освіти в Україні (вертикальна й горизонтальна структура; спеціальні дошкільні та загальноосвітні шкільні заклади, навчально-реабілітаційні та оздоровчі багатопрофільні центри і т. ін.)

Тема 5. Передумови для забезпечення успішної інклюзії. Команда психолого-педагогічного супроводу дитини. Педагоги як провідники змін.

Тема 6. Роль батьків у впровадженні інклюзивної освіти. Співробітництво - основа роботи з батьками дітей з особливими освітніми потребами

Кредит 3. Організація освітнього процесу в умовах інклюзивної освіти

Тема 7. Діти з особливими освітніми потребами. Особливості психофізичного розвитку. Універсальний дизайн інклюзивного освітнього середовища.

Тема 8. Індивідуальний навчальний план та його складові. Індивідуальна програма розвитку.

Тема 9. Технології навчання в інклюзивному освітньому середовищі. Модифікація й адаптація курикулуму. Технологія оцінювання результатів інклюзивного навчання.

4. Структура навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Назви змістових кредитів і тем	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		л	П	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7
Кредит 1. Інклюзивна освіта як модель соціального устрою. Міжнародне та національне законодавство						
Тема 1. Визначення понять «інклюзія», «інтеграція», «порушення психофізичного розвитку», «особливі потреби» та ін.		2				
Тема 2. Міжнародна політика і законодавча база інклюзивної освіти. Саламанкська декларація та документи ООН і ЮНЕСКО		2	8			
Тема 3. Національне законодавство в сфері інклюзивної освіти			8			
Разом за кредит1	30	4	4			

Кредит 2. Спеціальна освіта в Україні та модернізація освітньої галузі.						
Тема 1. Особливості впровадження інклюзивного навчання в Україні, ресурсні можливості спеціальної освіти. (Характеристика спеціальної освіти в Україні (вертикальна й горизонтальна структура; спеціальні дошкільні та загальноосвітні шкільні заклади, навчально-реабілітаційні та оздоровчі багатопрофільні центри і т. ін.)		2				
Тема 2. Передумови для забезпечення успішної інклюзії. Команда психолого-педагогічного супроводу дитини. Педагогік як провідники змін.		2	2			
Тема 3. Роль батьків у впровадженні інклюзивної освіти. Співробітництво - основа роботи з батьками дітей з особливими освітніми потребами			2			
Разом за кредит2	30	4	4			
Кредит 3. Організація освітнього процесу в умовах інклюзивної освіти						
Тема 1. Діти з особливими освітніми потребами. Особливості психофізичного розвитку. Універсальний дизайн інклюзивного освітнього середовища.		2				
Тема 2. Індивідуальний навчальний план та його складові. Індивідуальна програма розвитку.		2	2			
Тема 3. Технології навчання в інклюзивному освітньому середовищі. Модифікація й адаптація курикулуму. Технологія оцінювання результатів інклюзивного навчання.			2			
Разом за кредит3	30	4	4			
Усього годин:	90	10	14			66

**5. Теми лекційних занять
Денна форма навчання**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
-------	------------	-----------------

	Кредит 1. Інклюзивна освіта як модель соціального устрою. Міжнародне та національне законодавство	
	Тема 1. Визначення понять «інклюзія», «інтеграція», «порушення психофізичного розвитку», «особливі потреби» та ін.	2
	Тема 2. Міжнародна політика і законодавча база інклюзивної освіти. Саламанкська декларація та документи ООН і ЮНЕСКО	2
	Кредит 2. Спеціальна освіта в Україні та модернізація освітньої галузі	
	Тема 2. Передумови для забезпечення успішної інклюзії Команда психолого-педагогічного супроводу дитини. Педагоги як провідники змін.	2
	Кредит 3. Організація освітнього процесу в умовах інклюзивної освіти	
	Тема 1. Діти з особливими освітніми потребами. Особливості психофізичного розвитку. Універсальний дизайн інклюзивного освітнього середовища.	2
	Тема 3. Технології навчання в інклюзивному освітньому середовищі. Модифікація й адаптація курикулуму. Технологія оцінювання результатів інклюзивного навчання.	2
	Усього годин:	10

**6. Теми практичних занять
Денна форма навчання**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Кредит 1. Інклюзивна освіта як модель соціального устрою. Міжнародне та національне законодавство	
	Тема 1. Визначення понять «інклюзія», «інтеграція», «порушення психофізичного розвитку», «особливі потреби» та ін.	
	Тема 2. Міжнародна політика і законодавча база інклюзивної освіти. Саламанкська декларація та документи ООН і ЮНЕСКО	2
	Тема 3. Національне законодавство в сфері інклюзивної освіти	2
	Кредит 2. Спеціальна освіта в Україні та модернізація освітньої галузі	
	Тема 1. Особливості впровадження інклюзивного навчання в Україні, ресурсні можливості спеціальної освіти. (Характеристика спеціальної освіти в Україні (вертикальна й горизонтальна структура; спеціальні дошкільні та загальноосвітні шкільні заклади, навчально-реабілітаційні та оздоровчі багатопрофільні центри і т. ін.)	
	Тема 2. Передумови для забезпечення успішної інклюзії Команда психолого-педагогічного супроводу дитини. Педагоги як провідники змін.	2

	Тема 3. Роль батьків у впровадженні інклюзивної освіти. Співробітництво - основа роботи з батьками дітей з особливими освітніми потребами	2
	Кредит 3. Організація освітнього процесу в умовах інклюзивної освіти	
	Тема 1. Діти з особливими освітніми потребами. Особливості психофізичного розвитку. Універсальний дизайн інклюзивного освітнього середовища.	
	Тема 2. Індивідуальний навчальний план та його складові. Індивідуальна програма розвитку.	2
	Тема 3. Технології навчання в інклюзивному освітньому середовищі. Модифікація й адаптація курикулуму. Технологія оцінювання результатів інклюзивного навчання.	2
	Усього годин:	14

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин												
	Кредит 1. Інклюзивна освіта як модель соціального устрою. Міжнародне та національне законодавство.													
	<p>1. Конспект першоджерела/словник Картка для аудиторної самостійної роботи</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="text-align: center;">Основні поняття</th> <th style="text-align: center;">Зміст</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Учні з особливими потребами</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Сегрегація</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Інтеграція</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Інклюзія</td> <td></td> </tr> </tbody> </table> <p>2.</p>	Основні поняття	Зміст	Учні з особливими потребами		Сегрегація		Інтеграція		Інклюзія		5		
Основні поняття	Зміст													
Учні з особливими потребами														
Сегрегація														
Інтеграція														
Інклюзія														
	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="text-align: center;">Основні поняття</th> <th style="text-align: center;">Основні положення, що регламентують інклюзивну освіту</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Загальна Декларація ООН про Права людини</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Конвенція про права дитини</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Саламанкська декларація</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Принципи інклюзивної освіти</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Законодавча освітня база України</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	Основні поняття	Основні положення, що регламентують інклюзивну освіту	Загальна Декларація ООН про Права людини		Конвенція про права дитини		Саламанкська декларація		Принципи інклюзивної освіти		Законодавча освітня база України		5
Основні поняття	Основні положення, що регламентують інклюзивну освіту													
Загальна Декларація ООН про Права людини														
Конвенція про права дитини														
Саламанкська декларація														
Принципи інклюзивної освіти														
Законодавча освітня база України														

	3. Наведіть приклади сегрегації, інтеграції, інклюзії у навчанні дітей з особливими освітніми потребами	5										
	<p>Підготовка реферату/ тез доповіді на конференцію за однією з тем:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Проаналізуйте соціальні моделі, за якими формувалася суспільна думка стосовно осіб з порушеннями психофізичного розвитку • Розкрийте особливості інклюзії як моделі суспільного облаштування • Визначте та прокоментуйте основні принципи інклюзивного навчання • Медична модель порушень розвитку • Соціальна модель порушень розвитку • Категоріальність дітей з особливими потребами • Назвіть і проаналізуйте основні міжнародні документи в галузі прав осіб з порушеннями психофізичного розвитку. • Розкрийте основні принципи інклюзивної освіти задекларовані у Саламанкській декларації. • Визначте, які статті Закону «Про освіту» сприяють розбудові інклюзивної освіти в Україні. • Закони України про право на освіту дітей з особливими потребами. • Нормативно-правові акти, які регламентують інклюзивне навчання дітей з особливими освітніми потребами. Аналіз документа «Порядок організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах про інклюзивне навчання». 	5										
	Кредит 2. Спеціальна освіта в Україні та модернізація освітньої галузі											
	1. Оформлення презентації за допомогою технічних засобів/ сучасних інформаційних технологій по темі лекційного/практичного заняття	5										
	<p>2. Конспект першоджерела/словник Картка для аудиторної самостійної роботи</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Основні поняття</th> <th>Зміст</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Система спеціальної освіти</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Спеціальна школа- інтернат</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Навчально-реабілітаційний центр</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Стихійне інтегрування Класифікація порушень психофізичного розвитку</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	Основні поняття	Зміст	Система спеціальної освіти		Спеціальна школа- інтернат		Навчально-реабілітаційний центр		Стихійне інтегрування Класифікація порушень психофізичного розвитку		5
Основні поняття	Зміст											
Система спеціальної освіти												
Спеціальна школа- інтернат												
Навчально-реабілітаційний центр												
Стихійне інтегрування Класифікація порушень психофізичного розвитку												
	інтеграція											
	інклюзія											

	інклюзивна школа		
	ефективна школа		
	провідник змін		
	сім'я		
	психолого-педагогічна консультація		
	навчальна команда		
	адвокатство батьків		
	шкільна громада		
	соціальна мережа		
	3. Дайте відповіді на запитання: 1. Розкрийте сутність основних складових інклюзії. 2. Назвіть причини, внаслідок яких впровадження інклюзії у школі може виявитися неефективним. 3. Перерахуйте складники успішного впровадження інклюзивної практики. 4. Охарактеризуйте роль педагога у впровадженні інклюзивної практики. 5. З якими перешкодами може стикнутись учитель, впроваджуючи інклюзивну практику? 6. Роль батьків у впровадженні інклюзивної освіти.		5
	4. Підготовка реферату/ тез доповіді на конференцію однією з тем: 1. Проаналізуйте вертикальну та горизонтальну структуру спеціальної освіти в Україні. 2. Розкрийте особливості впровадження інклюзивної освіти в Україні. 3. Проаналізуйте класифікацію дітей з порушеннями психофізичного розвитку. 4. Охарактеризуйте систему спеціальної освіти України. 5. Визначте, як демократичні процеси вплинули на функціонування освітньої системи. 6. Зазначте позитиви й негативи стихійного інтегрування.		5
Кредит 3. Організація освітнього процесу в умовах інклюзивної освіти			
	1. Оформлення презентації за допомогою технічних засобів/ сучасних інформаційних технологій по темі лекційного/практичного заняття;		5
	2. Наведіть приклади вправ для зняття втоми під час навчання на уроці.		5
	3. Охарактеризуйте категорії дітей з особливими освітніми потребами за різними класифікаційними ознаками. Аналіз подайте у таблиці.		5
	4. Підготуйте загальні рекомендації, щодо організації просторово-фізичного інклюзивного освітнього середовища для дітей		5

	із порушеннями зору, слуху, порушеннями опорно-рухового апарату, інтелектуальними порушеннями.	
	Разом:	66

8. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Інклюзивна та соціальна педагогіка» – це вид науково-дослідної роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Орієнтовна структура ІНДЗ – науково-педагогічного дослідження у вигляді презентації PowerPoint: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел.

Орієнтовна тематика ІНДЗ з навчальної дисципліни «Інклюзивна та соціальна педагогіка»:

- a. Особливості організації й управління інклюзивним навчальним закладом.
- b. Проблема розроблення курикулуму в закордонних літературних джерелах.
- c. «Кейс Стаді» як приклад успішної практики.
- d. Навчально-методичне забезпечення освіти дітей з особливими потребами.

9. Форми роботи та критерії оцінювання

Для оцінки знань, умінь і навичок студентів при вивченні даного курсу використовуються наступні методи контролю: фронтальне опитування, письмове опитування, практичні заняття, контрольні роботи, творчі завдання, реферати.

Критерії оцінювання поточної/ самостійної роботи

Поточна робота за заняттях з інклюзивної освіти передбачає опитування вивченого теоретичного матеріалу. За національною шкалою проводиться наступне оцінювання:

«Відмінно» – студент виконує всі вправи, зазначені робочою програмою, повністю засвоїв теоретичний матеріал відповідної;

«Добре» – студент виконує всі вправи, зазначені робочою програмою, виконання вправ викликає невеликі труднощі; добре володіє теоретичними знаннями;

«Задовільно» – студент виконує лише частину вправ, що зазначені робочою програмою; має певні прогалини у теоретичних знаннях з відповідної теми;

«Незадовільно» – студент не виконує взагалі або виконує недостатню кількість вправ, не оволодів теоретичними знаннями з відповідної теми.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ЕКТС	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54	2 (незадовільно)	Не зараховано
FX	35-49		

Оцінка за виконання індивідуального науково-дослідного завдання, завдань самостійної роботи виставляється з урахуванням таких параметрів:

Кількість балів у кінці семестру повинна складати від 150 до 300 балів (за 3 кредити), тобто сума балів за виконання усіх завдань.

Відповідний розподіл балів, які отримують студенти за 3 кредити

Поточне оцінювання та самостійна робота									Контрольна робота	Іспит/ залік	Накопичувальні бали/ Сума
Кредит 1			Кредит 2			Кредит 3			20	40	300/ 100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9			
20	20	20	20	20	20	20	20	20			
40			40			20					

Розрахунок балів за один кредит: 1 кредит – 100 балів, а саме 40 б. 1 кредит.– самостійна робота, 60 б. – поточне оцінювання, зокрема 20 б. контрольна робота.

Таким чином максимальна кількість балів, яку студент може отримати - 300 б., що складає 60 %. Решта – складання іспиту (40%).

10. Засоби діагностики

Засобами діагностики та демонстрування результатів навчання є: поточне усне опитування, поточні письмові самостійні роботи, контрольні роботи, тестові технології, презентації, проекти, підсумкова комплексна контрольна робота.

11. Методи навчання

Словесні, наочні, практичні, практико-теоретичні, пояснювально-ілюстративні, репродуктивні Технології: здоров'язберезувальні, інформаційно-комунікаційні, комунікативно-мовленнєві, соціально-комунікативні, розвивальні, діагностичні, пропедевтичні, особистісно зорієнтовані, диференційованого навчання, методики виховного спрямування

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.

- 1) За джерелом інформації:
 - Словесні: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint –Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
 - Наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
 - Практичні: вправи.
 - 2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.
 - 3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.
 - 4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів.
- II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:
- методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; інтерактивні методи навчання, створення ситуацій пізнавальної новизни та зацікавленості.

12. Рекомендована література

Базова

1. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи. Монографія. -К.: САММІТ-книга, 2008
2. Основи інклюзивної освіти. Навчально-методичний посібник / за заг. ред. Колупаєвої А.А. - К: « А. С. К. », 2012. - 308 с.
3. Данілавічюте Е. А. Стратегії викладання в інклюзивному навчальному закладі: навчально-методичний посібник / За заг. ред. А. А. Колупаєвої. – К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012. – 360 с.
4. Диференційоване викладання в інклюзивному навчальному закладі: навчально-методичний посібник / за загальною редакцією Колупаєвої А. А. – К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012. – 124с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).
5. Таранченко О. М., Найда Ю. М. Диференційоване викладання в інклюзивному навчальному закладі: навч. курс та навчально-методичний посібник / за заг.ред. А. А. Колупаєвої. – К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012. - 124 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).
6. Універсальний дизайн в освіті: посібник / Під заг. ред. Софій Н. З., - К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. - 76 с.
7. Шапочка К.А. Методичні рекомендації з дисципліни *«Інклюзивна освіта»*. Миколаїв: МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2020. 137 с.
5. Шапочка К.А. Роль батьків в інклюзивному навчанні дітей з особливими освітніми потребами. Сучасні технології розвитку людини в інтегрованому суспільстві: Матеріали II міжнародної науково-практичної конференції, м. Миколаїв, 15 травня 2018 р. / За заг. ред. А. М. Старєвої; упоряд. О. А. Шевченко, В. В. Мельніченко, С. В. Кандюк-Лебідь. Миколаїв: Поліграфічне підприємство СПД Румянцева Г. В., 2018. С. 266–269. . (у співавторстві Курчатова А.В.)
6. Шапочка К.А. Formation of students preparedness to professional activity in conditions of preschool inclusive education (англійською мовою) стаття Journal of Exceptional People Vol.1, Number 14, 2019. P. 17–28. URL : <http://jep.upol.cz/2019/Journal-of-Exceptional->

[People-Volume1-Number14.pdf](#) (у співавторстві Курчатова А.В.)

7. Шапочка К.А. The training of future educators of preschool educational institutions to work in the conditions of inclusive educational environment (англійською мовою) стаття Danish scientific journal DSJ 2019. Vol.2. № 22. P. 55–58. URL : http://www.danish-science.org/wp-content/uploads/2019/05/DSJ_23_2.pdf (у співавторстві Трифонова О.С.)

8. Шапочка К.А. Підготовка майбутніх вихователів до роботи з розвитку мовлення дітей із ЗПР в умовах інклюзивного освітнього середовища стаття Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету. Вип. 3 / МОН України, Уманський державний педагогічний університет імені П. Тичини ; [голов. ред. С. В. Совгіра]. Умань : Візаві, 2019. С. 179–189. (фахове видання (категорія Б)) URL : <http://znp.udpu.edu.ua/issue/view/11534>

9. Шапочка К.А. Formation of inclusive values as development of democratic values / formation of inclusive values is democratic society development стаття (Web of Science) AI- AmazoniaInvestiga.2020.Vol. 9 No 29 P. 107–115 (ISSN2322-6307-Colombia-WoS). <https://www.amazoniainvestiga.info/index.php/amazonia/article/view/1375/1226> (WoS) (у співавторстві Stepanova T., Vdovychenko R., Shapochka K., Babaian Yu., Ivanets N.)

10. Шапочка К.А. Формування комунікативної компетенції дошкільника з мовленнєвими порушеннями в умовах інклюзивного освітнього середовища Навчально-методичний посібник. Миколаїв: МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2020. 265 с.

11. Шапочка К.А. Формування комунікативної компетенції дошкільника з мовленнєвими порушеннями в умовах інклюзивного освітнього середовища (Частина II) Навчально-методичний посібник Миколаїв: СПД Румянцева Г.В., 2021. – 80с.

Допоміжна

1. Андрійчук Н. М. Моделі спеціальної та інклюзивної освіти в сучасних американських та британських дослідженнях / Н. М. Андрійчук // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Педагогіка / голов. ред. Г. Терещук; редкол.: І. Задорожна, В. Кравець, Л. Морська [та ін.]. – Тернопіль: ТНПУ, 2016. – № 3. – С. 155–161.

◆ Асистент вчителя в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник / Н. М. Дятленко, Н. З. Софій, О. В. Мартинчук, Ю. М. Найда, під заг.ред. М. Ф. Войцехівського. – К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. – 172 с.

◆ Астахова М. С. Базові моделі інклюзивної освіти дітей з особливими потребами [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://nach.com.ua/docs/index441825.html?page=10>

◆ Білозерська І. О. Сім'я як осередок соціального інтегрування дитини з порушеннями психофізичного розвитку / І.О. Білозерська // Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови. - 2011. - Вип. 2. - С. 15-22.

◆ Бондар В. І. Актуальні проблеми розвитку освіти дітей з обмеженнями життєдіяльності: шлях від інституалізації до інтеграції / В. І. Бондар, В. М Синьов // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: серія соціально-педагогічна. Вип. XII / За ред. О.В. Гаврилова, В.І. Співака. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. – 462 с.

◆ Бондар В. Інклюзивне навчання як соціально-педагогічний феномен / В. Бондар // Рідна школа. – 2011. – № 3. – С. 10–14.

◆ Будяк Л. В. Організаційно-педагогічні умови інклюзивного навчання дітей з порушеннями психофізичного розвитку в загальноосвітній сільській школі: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.03 / Л. В. Будяк. – К., 2010. – 23 с.

- ◆ Декларація про права розумово відсталих осіб [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_119.
- ◆ Декларація про права інвалідів [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_117.
- ◆ Діти з особливими потребами в загальноосвітньому просторі: початкова ланка: посібник для вчителів початкових класів / за ред. В. І. Бондаря, В. В. Засенка. – К.: - 2004. – 152 с.
- ◆ Доступність та універсальний дизайн: навчально-методичний посібник. / В. О. Азін, Я. В. Грибальський, Л. Ю. Байда, О. В. Красюкова-Еннс // . – К., 2013. – 128 с.
- ◆ Загальна Декларація ООН про права людини [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_015
- ◆ Закон України «Про дошкільну освіту» № 2628-III від 11.07.2001 р. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2628-14>
- ◆ Закон України «Про освіту» №1144-12 від 04.06.91р. зі змінами. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>
- ◆ Закон України «Про ратифікацію Конвенції про права осіб з інвалідністю і Факультативного протоколу до неї» №1767 – VI від 16.12.2009 р. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1767-17>
- ◆ Засенко В. В. Особливі діти: освіта та супровід / наук.-метод. журнал «Світогляд». №4. 2015. – С.12-15.
- ◆ Засенко В. В. Освіта осіб з особливими потребами: від інституалізації до інклюзії. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні. / НАПН України / за ред. В. Г. Кременя. – К., 2016. – С. 68-77.
- ◆ Ілляшенко Т. Діти з церебральним паралічем у загальноосвітній школі / Т. Ілляшенко // Початкова школа. – 2008. – № 11. – С. 58-61.
- ◆ Індекс інклюзії: дошкільний навчальний заклад: навчально-методичний посібник / Кол. авторів: Патрикеева О. О., Софій Н. З., Найда Ю. М. – К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2012. - 100 с.
- ◆ Індекс інклюзії: загальноосвітній навчальний заклад: Навчально-методичний посібник / Кол. упорядників: Патрикеева О. О., Софій Н. З., Луценко І. В., Василяшко І. П. Під заг. ред. Шинкаренко В. І. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2011. - 96 с.
- ◆ Індекс інклюзії: професійно-технічний навчальний заклад: навчально-методичний посібник / Кол. авторів: Софій Н. З., Найда Ю. М., Пашенко О. В. – К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2012. – 92 с.
- ◆ Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі: практ. посіб. / Тім Лорман, Джоан Деспелер, Девід Харві; пер. з англ. – К.: СПД-ФО Парашин І. С., 2010. - 296 с.
- ◆ Інклюзивна освіта: теорія та практика : навч.-метод. посіб. / С. П. Миронова та ін. ; за заг. ред. С. П. Миронової ; Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка. - Кам'янець-Подільський, 2012. - 191 с.
- ◆ Інклюзивна школа: особливості організації та управління: Навчально-методичний посібник / Кол. авторів: Колупаєва А. А., Софій Н. З., Найда Ю. М. та ін. За заг. ред. Даниленко Л. І., - 2-ге видання, стереотипне – К.: ФО-П Парашин І. С., 2010. - 128 с.
- ◆ Колупаєва А. А. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання. Видання доповнене та перероблене: наук. – метод. посіб. /А.А. Колупаєва, Л.О. Савчук. – К.: Видавнича група «АТОПОЛ», 2011. – 274 с.

- ◆ Колупаєва А. А. Діти з особливими потребами в освітньому просторі: початкова ланка. Путівник для педагогів: Навчально-методичний посібник / А.А. Колупаєва, О.М. Тараненко. – К.: «АТОПОЛ». - 2010. – 96 с. - (Серія «Інклюзивна освіта»).
 - ◆ Колупаєва А. А. Діти з особливими потребами та організація їх навчання: наук.-метод. посіб. / А. А. Колупаєва, Л. О. Савчук. – К. : Наук. світ, 2010. – 196 с.
 - ◆ Колупаєва А. А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: Монографія. – К.: «Самміт-Книга», 2009. – 272 с.
 - ◆ Колупаєва А. А. Професійне співробітництво в інклюзивному навчальному закладі: навч. курс та навчально-методичний посібник / А.А. Колупаєва, Е.А. Данілавичюте, С.В. Литовченко. – К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012. – 197 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).
 - ◆ Конвенція ООН про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_174
 - ◆ Конвенція ООН про права дитини [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_021
 - ◆ Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_g71
 - ◆ Критерії оцінювання досягнень учнів початкових класів з особливими освітніми потребами, які навчаються у загальноосвітніх школах в умовах інклюзії. Довідник науково-дослідницької лабораторії інклюзивної освіти. / Упорядники: Савчук Л. О., Юхимець І. В., Яценюк Л. І. – Рівне: РОІППО, 2012. – 330 с.
 - ◆ Липа В. А. Основы коррекционной педагогики: учеб. пособие / В. А. Липа. Донецк: Лебідь, 2002. – 327 с.
 - ◆ Миронова С. П. Основы коррекционной педагогики: навч.-метод. посібник / С. П. Миронова. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2010. 263 с.
 - ◆ Особливості викладання в інклюзивному навчальному середовищі: практика спільного викладання / Н. З. Софій // Освіта осіб з особливими потребами : шляхи розбудови: наук.-метод. зб.: / за ред.: В. В. Засенка, А. А. Колупаєвої. - 2015. - Вип. 10. – С. 173-177.
- Психологічний та соціально-педагогічний супровід навчання і виховання «особливої дитини» у школі : метод. посібник / за ред. Д. Д. Романовської, С. І. Собкової. Чернівці : Технодрук, 2009. – 196 с.
- ◆ Психолого-педагогічний супровід дітей з порушеннями опорно-рухового апарату та розумового розвитку / За ред. Л. С. Вавіної. — К. : АТОПОЛ, 2010. — 242 с. 111. Рассказова О. І. Теорія та практика розвитку соціальності учнів в умовах інклюзивної освіти: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.05 / О. І. Рассказова. – Луганськ, 2014. – 44 с.
 - ◆ Розвиток ресурсних центрів для батьків дітей з особливими потребами: Навчально-методичний посібник / Н. З. Софій, Ю. М. Найда. – К.: Плеяди, 2007, 234 с.
 - ◆ Сак Т. В. Індивідуальне оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивному класі : навч. курс та наук.-метод. посіб. [Електронний ресурс] / Т. В. Сак. — К. : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2011. — 168 с. — (Серія «Інклюзивна освіта»).

- ❖ Синьов В. М. Корекційна психопедагогіка, олігофренопедагогіка: підручник. Ч. I / В. М. Синьов. – К.: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2007. – 238 с.
- ❖ Синьов В. Нова стратегія розвитку корекційної педагогіки в Україні / В. Синьов, А. Шевцов // Дефектологія. – 2004. – № 2. – С. 6 – 11.
- ❖ Сисоєва С. О. Особистісно орієнтовані педагогічні технології: метод проектів / С.О. Сисоєва // Неперервна професійна освіта: теорія і практика // Наук.-метод. журн. – 2002. Вип. 1 (5). – С. 73-80.
- ❖ Сисоєва С. О. Педагогічні технології: визначення, структура, проблеми впровадження / С.О. Сисоєва // Неперервна професійна освіта: теорія і практика // Наук.метод. журн. – 2002. Вип. 4. – С. 69-79.
- ❖ Створення індивідуальної програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами: методичний посібник / Під заг. ред. Софій Н. З., – К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. 66 с.
- ❖ Таранченко О. М. Інклюзивна освіта. Освіта дітей з особливими потребами / О. М. Таранченко, С. В. Литовченко // Позашкілля. Шкільний світ. - № 3 (015). 2008. С. 15-25.

13. Інформаційні ресурси

- www.nmc.io.ippo.kubg.edu.ua
- www.ussf.kiev.ua
- www.naiu.org.ua
- <http://ispukr.org.ua/>